

Forns de calç de La Barraca

Casserres

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Baga del Bernadàs
Emplaçament A 150 i 250 m al sud de La Barraca de Bernadàs.
Alçada: 523

Coordenades:

Latitud: 42.01061
Longitud: 1.85518
UTM Est (X): 405204
UTM Nord (Y): 4651588

Classificació

Número de fitxa 08049 - 260
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Popular
Segle XVIII
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: D'un pràcticament no se'n conserva res i l'altre està colgat per la vegetació.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08048A00700002
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dv., 27/07/2012 - 02:00

Descripció

A un costat i altre del torrent que baixa de la Bauma del Soroll, en el bosc de la Baga del Bernadàs, entre 150 i 250 metres al sud de La Barraca, hi ha dos forns de calç excavats en la margera del terreny. Estan separats l'un de l'altre uns 100 metres, però ambdós es troben a redós d'un torrent que baixa de la Bauma del Soroll. El primer (UTM 405256; 4651904; 509) es troba en molt mal estat de conservació ja que s'ha esllavissat la major part de la seva paret. Era cilíndric i deuria tenir un diàmetre aproximat d'uns 3'5 metres. A la superfície encara es poden veure pedres de calç. El segon es troba a uns 100 metres al sud-est, també molt proper al torrent. En aquest (UTM 405298; 4651792; 523), encara es veu la secció completa de 4 metres de diàmetre màxim. Està força colgat de terra i cobert per vegetació diversa (bardisses i esbarzers).

Història

Els forns de calç o olles de calç són construccions tradicionals que es troben arreu de Catalunya. Fets de pedra i fang, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Antigament la calç era un material molt necessari, ja que s'utilitzava en la construcció per a fer les parets (per a unir les pedres), barrejada amb aigua i argila o sorra; també s'utilitzava per a arrebossar les façanes i emblanquinar les cases. També servia a impermeabilitzar les cisternes i els safarejos així com per a desinfectar i també tenia un ús agrícola per a ensulfatar les plantes contra les plagues. El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un forn de forma cilíndrica excavat dins la terra o la roca. Es necessitaven temperatures entre 800°C i 1000°C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per a aconseguir aquest procés es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'uns tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

En aquesta tasca calia escollir el lloc adequat, generalment en el mateix lloc on hi ha la pedra calcària. A Casserres és molt escassa, i per aquest motiu només trobem aquests dos forns i els de La Vinya. També es necessitava llenya i aigua, per això es construïen al costat de torrents o rieres i en zona boscosa.

Normalment al costat d'un camí, per fer-ne el transport més econòmic. El forn s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida: a baix les més grosses i a dalt del curull les més petites. A la part inferior es deixava una finestra o boca per introduir-hi la llenya amb una mena de forca anomenada gavell. Quan començava l'encesa, ja no es podia parar fins que el mestre calcinaire deia que la pedra era ben cuïta. Un forn de la capacitat abans esmentada trigava de vuit a deu dies i quan els entesos deien que ja era al seu punt segellaven la boca del forn i la part superior o curull amb pedres i fang durant quatre o cinc dies més. Passat aquest temps ja era a punt per desenfornar i transportar la calç en carros a la seva destinació per al seu ús.

D'aquesta antiga activitat, tan estesa només resta el mut testimoni d'aquells forns que en l'actualitat estan mig enrunats i tapats per la vegetació. La producció de calç va tenir una certa importància fins a mitjans segle XX, com ho demostra l'existència de moltes olles o forns arreu del territori.

Bibliografia

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

